

‘Ethiek zonder handelen is natuurlijk niets.’

Hannah Achterbosch

Een interview met *Blik op ethiek*-eigenaar Elisa Hoeijmakers-Kruiper.

Elisa Hoeijmakers-Kruiper (29) weet als geen ander hoe je van filosofie een praktisch beroep maakt. Na haar afstuderen opende een gesprek met een bankdirecteur die kunstgeschiedenis had gestudeerd, Elisa de ogen. “Je studie zit als een soort rugzak op je rug. Die rugzak neem je altijd mee, maar bepaalt niet je richting of specifieke beroep. Doordat ik dat besepte, voelde ik mij vrij om mijn eigen baan te creëren.”

En zo gebeurde het. Inmiddels geeft Elisa met haar eigen bedrijf *Blik op Ethiek* organisaties handvatten om ethisch verantwoord te kunnen handelen.

“Nadat ik afgestudeerd was in de politicologie en filosofie dacht ik ineens: waar sta ik eigenlijk in dit verhaal? Een studie filosofie leert je vanuit zoveel perspectieven naar dingen kijken, waardoor je op een gegeven moment niet goed weet wat jouw eigen perspectief is. Ik had de behoefte te ontdekken wat ik eigenlijk zelf wilde, wat mijn perspectief is. Dat deed ik door met veel verschillende mensen te praten, waaronder de eerdergenoemde bankdirecteur.

In die tijd ben ik ook betrokken geraakt bij een project over duurzaamheidskeurmerken voor bedrijven. Ik kwam er toen achter dat die CO2-uitstoot en de specifieke meetinstrumenten mij persoonlijk niet zo boeiden, maar wat me wel bezighield was de intrinsieke motivatie van bedrijven om duurzaam te zijn. Je kunt een keurmerk hebben als organisatie, maar als je dat niet doet vanuit een bepaald intrinsieke motivatie, heeft zo'n keurmerk uiteindelijk niet zoveel zin. Ik vroeg mij af: waar sta je voor als mens of als organisatie? En kun je daar op reflecteren? Die vragen vormen voor mij de kern van ethiek.”

“Organisaties zijn vaak op zoek naar antwoorden.”

DILEMMA'S

“Ik kwam erachter dat weinig organisaties zich actief met deze vraag bezighielden. De prioriteit ligt toch vaak bij de waan van de dag en de vraag ‘hoe doen we dit?’ en niet ‘waarom doen we dit?’ De kracht van de filosofie ligt er juist in dat je die waarom-vraag stelt. Zo vroeg een financiële instelling of ik invulling kon geven aan de gedragscode op de werkvloer. In dit geval stelde ik dan de vraag hoe je om kunt gaan met dilemma's, als startpunt van een gedragscode. Stel dat iemand een product moet verkopen van zijn baas waar hij niet achter staat. Wat doe je dan? Vanuit de bewustwording dat dat door iemand dus een dilemma is.

Bij zo'n dilemma kom je er achter dat je lang niet alles kunt vastleggen in regels. In gedragscodes wordt vaak gezocht naar een moraal: wat is goed en wat is fout? Alsof er maar één manier is om goed te handelen. Ik laat zien dat je naar een dilemma kunt kijken vanuit veel verschillende perspectieven. Die perspectieven van jezelf en anderen blootleggen en daar op reflecteren: dat is een eerste stap is naar ethisch handelen. Ethiek is voor mij het reflecteren op de moraal, niet het creëren van een moraal.”

HANDELINGSPERSPECTIEF

“Organisaties zijn vaak op zoek naar antwoorden. Die willen niet alleen een vraag, maar ook weten hoe ze ethisch moeten handelen of iets als een collectieve moraal ontwikkelen. Ik probeer uit te leggen en te laten zien dat er juist een belangrijke waarde ligt in het niet-weten. Ethisch handelen is de vaardigheden ontwikkelen om het vaststaande antwoord te bevragen en leren omgaan met het niet hebben van antwoorden.

Ik geef mensen dus geen vaststaand antwoord, maar dat wil niet zeggen dat er geen handelingsperspectief is. Ethiek zonder handelingsperspectief is natuurlijk ook niets. Ik geloof heel erg dat mensen erachter moeten komen wat zij belangrijk vinden in hun werk. Als ze dat weten, probeer ik dat samen met hen handen en voeten te geven in de dagelijkse praktijk. Ik ben dus niet op zoek naar een collectieve moraal, maar naar een cultuur binnen een organisatie waar je kunt reflecteren op je eigen moraal en die van een ander.” P

Elsa Hoeijmakers-Kruiper (1988) studeerde politicologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen (afstudeerrichting: Politieke Theorie) en filosofie aan Tilburg University. Na haar studies heeft zij het bedrijf **Blik** op ethiek opgericht. Als praktiserend filosoof helpt zij organisaties met het stimuleren, verankeren en verlevendigen van integer handelen op de werkvloer. Ze is onder andere werkzaam voor financiële instellingen, zorgorganisaties en overheden. Daarnaast werkt Elsa aan een platform rondom 'Morele Moed' en is zij facilitator bij 'Gave Dingen Doen'.

